modern zene

Bár a fogalom a mindennapi életben gyakran használatos, értelmezése akár a klasszikus [1], akár a szórakoztató zené [2]ben meglehetõsen homályos.

A "modern" jelzõt a 20. sz. elején Richard Strauss és Schönberg zenéjére egyaránt alkalmazták. Mai értelemben egyrészt a mindenkori korszerû, másrészt leginkább a dodekafónia [3], a szeriális zene [4], a konkrét, minimal [5]ista, aleatorikus [6] és az elektronikus zene [7] megjelölésére használják.
►disszonáns [8], bitonális [9], atonális [10]

Modernizmus

A tonalitás szabályai Schoenberggel végleg megszûntek: az atonalitás látszólag mindent lehetõvé tett. Az atonális zeneszerzõ feladata az volt, hogy új szabályok kidolgozásába kezdjen.

A schoenbergi szeriális mû még meg tudta teremteni a hasonló funkciójú formarészeket a regiszterek, dinamika, színek, és fõként a metrumok, ritmus révén; a hosszabb hangzó, komplex egységek egymásra következése pedig még az irány, teleológia benyomását tudta kelteni. A teljes szerializmus – mely minden fenti értelemben vett funkcionalizmust elvet – radikálisan eltörli a konszonancia-disszonancia megkülönböztetését ugyanúgy, mint az elõzmény-következmény közti feszültség lehetõségét.

Következésképp a klasszikus zeneértékelés kategóriái – melyek döntõen egy ilyen típusú linearitáson alapultak – érvényüket vesztik. És vajon mivel helyettesítik õket? Azzal, amit – H. Eimertre utalva – az azonosság költészetének nevezhetnénk. Webern zenéje – H. Eimert szerint – minden akusztikus anyag alapegységére épül, a minden mindennel való azonosságának elfogadására.[6] [11] *[A zeneértékelés ilyenfajta alárendelése a mindenható azonosság elvének megteremti az abszolút variáció és az abszolút ismétlés elvét, a modernitás sarkítóveit.*

Azáltal, hogy a percepció szintjén a hang paraméterei nem egyformák, a totális szerializmusban a zenei befogadás és értékelés óriási nehézségekbe ütközik. Ha sikerül is létrehozni a redundanciát az egyik paraméter szintjén, semmi sem biztosítja, hogy egyenértékû redundanciát lehet teremteni egy másik paraméterben ugyanannak a folyamatnak az érdekében. Ha ugyanazon sor rák, tükör, tükörrák fordításai hallhatók is úgy, mint az expozíció variánsai, az idõsémák percepciójának lehetõsége kizárt. (Az idõváz visszatérését nem érezzük egyenrangúnak a térbeli séma visszatérésével.) Így ha a hangmagasság és idõtartam variációja egybeesik, semmi nem akadályozhatja meg, hogy a hangmagasság valós, egyébként észlelhetõ redundanciáját az idõtartamok egyidejû módosulása el ne fedje. A gyengébbeknek ismert paraméterek variációi (hangszín, dinamika) automatikusan elvesztik hatásukat a hallgatáskor, szemben azzal a formával, amit a papíron nyújtottak. El kell fogadnunk, hogy egy észlelési séma sohasem lesz egyenlõ a különbözõ paraméterek akusztikai manipulációinak összegével.

A szeriális zene – miközben az azonosság szentséges elvének kívánt engedelmeskedni – megfeledkezett a redundanciáról. Zenében redundancián bourdont (orgonapontot) is érthetünk. A bourdon, az orgonapont elfeledése – vagy annak elfelejtése, amivel az európai zenetörténet ezt helyettesítette (például ritmikai „bourdon” Bachnál vagy Rousselnél, dallami „bourdon” a harmónia összetettségének korrigálására Messiaen-nál) – olyan radikális szakadást jelent, amely kötelezõ módon leszámol a hangok mûvészetének hagyományos megértés-módozataival. A szakadás átmeneti lenne, ha a zenei észlelés és értékelés újabb típusai megszülethetnének; de ma ezek még aligha körvonalazódnak.
Forrás: http://www.artpool.hu/Al/al09/Grabocz.html

Forrás webcím: https://www.zenci.hu/szocikk/modern-zene

Hivatkozások:
[1] https://www.zenci.hu/szocikk/klasszikus
[2] https://www.zenci.hu/szocikk/szorakoztato-zene
[3] https://www.zenci.hu/szocikk/dodekafonia
[4] https://www.zenci.hu/szocikk/szerialis-zene
[5] https://www.zenci.hu/szocikk/minimal
[6] https://www.zenci.hu/szocikk/aleatorikus
[7] https://www.zenci.hu/szocikk/elektronikus-zene
[8] https://www.zenci.hu/szocikk/disszonans
[9] https://www.zenci.hu/szocikk/bitonalis
[10] https://www.zenci.hu/szocikk/atonalis
[11] http://www.artpool.hu/Al/al09/Grabocz.html#lj